

V Sem

Core IX - Vyakarana Part 1

सिद्धान्तकौमुदी and महाभाष्यम्

सिद्धान्तकौमुदी (कारकप्रकरणम्)

1. प्रातिपदिकार्थः कः ?

(नियतोपास्यतिकः, निश्चिन्मात्रः, अनियतकिङ्, संख्यामात्रः)

A: नियतोपास्यतिकः।

2. अनुक्ते कर्मणि — ।

(प्रथमा, द्वितीया, चतुर्थी, तृतीया)

A: द्वितीया।

3. करणसूत्रा विधायकं सूत्रम्?

(साधकतम्, अपदानं, आधारो अधिकरणं)

A: साधकतम् करणम्।

4. अपादानं — ।

(पञ्चमी, सप्तमी, चतुर्थी, द्वितीया)

A: पञ्चमी।

5. स्यात्पूर्वाणां त्राणाथानां च प्रयोगो अयहेतुः

— स्यात् ।

(आधिकरणं, अपादानं, सम्प्रदानं, करणं)

A: अपादानं।

6. आधारः कतिविधः ?

(त्रिविधः, द्विविधः, चतुर्विधः, पञ्चविधः)

7. निमित्तात् कर्मयोग, अत्र निमित्तमिति पदस्य
अर्थः केऽः ?

(फलसंयोगः, समवायः)

A फलसंयोगः ।

8. यस्य क्रियाया क्रियाण्यं लक्ष्यत तत्र —
स्थानम् ।

(सप्तमी, द्वितीया, षष्ठी, चतुर्थी)

A सप्तमी ।

9. कारकाणां —)

(षट्, नवि, पञ्च, अष्ट)

A षट् ।

10. कर्मणिनामापि सम्बन्धमात्रविवक्षायां — भवति

(षष्ठी, चतुर्थी, तृतीया, प्रथमा)

A षष्ठी

11. अपदानस्य विधायकं सूत्रं किम् ?

(ध्रुवमपायेऽपादानं, साधकतमं करणं, आधारोऽधिकरणं)

A ध्रुवमपायेऽपादानं ।

12. हरये शोचते भावितः, अत्र चतुर्थी कस्य

सूत्रेण ?

(रुच्यर्थानां प्रियमाणः, जानिकर्तुः प्रकृतिः,
षष्ठी शेषः)

A रुच्यर्थानां प्रियमाणः ।

13. अपराध्यायैश्च कर्ता कः ?

(पाणिनि, वररुचि, आशु)

A पाणिनि ।

16, महाभाष्यस्य कर्ता कः ?

(पतञ्जलिः, पाणिनिः, कात्यायनः, वररुचिः)
पतञ्जलिः ।

17, व्याकरणस्य मुख्यप्रयोजनानि कति ?

(5, 6, 8, 10)

5

18, व्याकरणाध्ययनस्य आनुषङ्गिकप्रयोजनानि कति ?

(7, 13, 16, 19)

13

19, वेदानां रक्षणार्थं अध्येयं — ।

(शिक्षा, व्याकरणं, कल्पं, निरुक्तम्)

व्याकरणम् ।

20, प्रतीतपदान्तिको लोके _____ शब्द इत्युच्यते ।

(ध्वनिः, ज्योतिषं, कल्पं, शिक्षा)

ध्वनिः ।

21, _____ अवश्यं शब्दाः ज्ञेयाः ।

(ब्रह्मणं, क्षत्रियं, वैश्यं, शूद्रं)

ब्रह्मणं ।

22, स वायव्यो _____ हिनास्ती यन्नेष्टुशक्रः स्वरतोऽपराधात् ।

(यजमानं, वेदान्तिनं, नैषाधिकं, मीमांसकं)

यजमानं ।

23, — प्रत्यभिवादे नाम्नो चे न ण्युतिं विदुः ।

(विद्वांसः, अविद्वांसः, ब्राह्मणः, क्षत्रियः)

अविद्वांसः ।

24, चत्वारि _____ चत्वारि पदजातानि ।

(शीर्षः, शृङ्गाणि, हस्ताः, पादाः)

शृङ्गाणि ।

25, सप्त हस्तासो अस्थ - सप्त — ।

(कारकाणि, विभक्तयः, नामानि, पदानि)

विभक्तयः ।

26, सिद्धा चोः, सिद्धा पृथिवी, सिद्धम् — ।

(आकाशम्, भूमि, पातालम्, रसात्मम्)

आकाशम् ।

27, — हेमयो हेमपः कुर्वन्तः पराबभूवुः ।

(तेऽसुराः, सिद्धा शब्दाः, सक्तुमिव, दुष्टः शब्दः)

तेऽसुराः ।

28, गौः, अश्वः, पुरुषः, हस्ती, शकुनिः, मृगाः, ब्राह्मणः - — शब्दाः

(लौकिकः, वैदिकः, व्यङ्ग्यः, गुणीभूताः)

लौकिकः ।

29, अनुक्षरन्ति - सूर्यं सुषिरामिव ।

(काकुदं, जिह्वा, शिरः, हस्ताः)

काकुदम् ।

30, आत्विनीत्यास्यामेत्येवैथ _____ ।

(वेदान्तं, न्यायं, मीमांसा, व्याकरणम्)

व्याकरणम् ।